

Datum
2022-04-29

Dnr
0537/22

Minnesanteckningar

2022-04-29, möte via Zoom.

Informations- och dialogmöte med civilsamhället med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. Mötet arrangeras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor tillsammans med Barnombudsmannen. Temat för detta informations- och dialogmöte är barn på flykt och deras rättigheter.

Barnombudsmannen Elisabeth Dahlin föredrar information om det nya regeringsuppdraget Främja barnanpassad information och kunskap med anledning av kriget i Ukraina (S2022/01938) som myndigheten har fått.

Dagordning

1. Kort presentation av deltagare
2. Barnombudsmannen informerar om myndighetens nya uppdrag att, *med anledning av invasionen av Ukraina, föra löpande dialog med civilsamhället och erbjuda stöd till berörda aktörer*, se bilaga.
3. Frågeställningar
 - a. Registrering av barn vid ankomst till Sverige, vad har civilsamhället fångat upp kring detta? Omfattning, finns det hinder eller anledning till att barn inte registreras?
 - b. Barn på flykt som har anlänt till Sverige. Vad har civilsamhället lyssnat in vad gäller barnens behov, vilka frågor och tankar som finns?
4. Mötets avslutande

Bilagor

B1. Främja barnanpassad information och kunskap med anledning av kriget i Ukraina (S2022/01938)

B2. Presentation av Barnombudsmannen

BRIS

Många barn hör av sig och är oroliga. Man kan vara orolig över att kriget sprider sig till Sverige.

Bris samarbetar med andra civilsamhällesorganisationer och Bris International. I Danmark har man startat en hjälplinje där man kan ta in samtal på Ukrainska. BRIS jobbar på något liknande här i Sverige. Erfarenheter från 2015 tar vi med oss in i arbetet. Lärdomar från 2015 är att arbeta med traumabearbetning hos barn. BRIS utbildar kostnadsfritt till skola och socialtjänst.

Verdandi

Vi finns i närheten av Migrationsverkets mottagningscentraler. Vi jobbar mest med familjestöd. En jurist finns tillgänglig för att svara på frågor om t.ex. migrationsprocessen. Även stöd för barn som har suttit i långa möten hos Migrationsverket, med sina föräldrar.

Vår uppfattning är att det finns en del oro hos nyanlända och familjer som ska flyttas. Varför flyttas man från ett ställe till ett annat plötsligt?

Barn förstår inte varför man behöver flytta. Hur gör man då? Här finns behov av barnanpassad information.

KFUM

Vi har 150 lokala KFUM-föreningar. Som förbund har KFM försökt få en överblick, hur det ser ut lokalt, vilka föreningar som genomför verksamhet. Vi skapar trygga mötesplatser för barn och unga att växa till sin fulla potential, även i tider av krig. I Stockholm och Örebro finns uppstartad regelbunden verksamhet.

I våra kontakter med barn har vi märkt att det är svårt att separera barn från föräldrar. Finns ett behov att skapa mötesplatser för föräldrar, mammor. Finns ett behov av att skapa meningsfulla mötesplatser och aktiviteter kopplat till det sociala, integrering. Lokaler för att bedriva aktivitet kan bli brist.

Civilsamhället behöver resurser för att kunna möta de behov som finns i samhället.

Fritidsaktiviteter till barn är en otrolig viktig pusselbit när det gäller psykosocialt stöd.

KFUM är del av en europeisk nätverkskonferens. Stor uppslutning av YMCA i Europa.

Sveriges Kristna Råd

Mycket händer i kyrkorna just nu. Sedan 2015 finns mycket infrastruktur på plats. Vi får in rapporter från trossamfunden om vad som händer just nu. Ukrainska missionen inom den katolska stiftelsen vittnar om ett inflöde av nya besökare. Man har tagit emot över 16 000 besökare. Många nyanlända söker sig till kyrkorna, det är en vana hemifrån. Rekommenderar alla som kommer att registrera sig.

Vi ser utmaningar i språk. Hur skapar vi verksamhet utan att prata samma språk?
Aktiviteter för alla, barn, unga och vuxna.

Att använda sig av svenska ungdomar är en framgångsfaktor – barn är fantastiska på att hitta varandra, trots språkliga hinder.

Snabba förflyttningar av barn (från ett boende till annat), ibland utan förvarning är en utmaning. Så här kan vi inte göra mot några, än mindre barn.

Svenska Kyrkan

Vi ser att många inledningsvis har undvikit att registrera sig hos myndigheter.
Ensamkommande barn registreras inte omedelbart i och med ankomst.

Upplevelsen från våra församlingar är att man nu registrerar sig, efter hand. Kyrkorna försöker ge så korrekt information som möjligt om migrationsprocessen.

Församlingar har startat mötesplatser åt hela familjer. Föräldrar behöver träffa andra från Ukraina samtidigt som det skapas en normalitet med plats för lek, pyssel, aktiviteter, att få vara barn. Stort behov av hygienartiklar mm. finns bland de som kommer.

Vi har fått indikationer på att Migrationsverket inte fångar upp information om funktionsnedsättning eller särskilda behov med registrering (digital).

LSU – Sveriges barn- och ungdomsorganisationer

I den begynnande fasen av kriget har vi jobbat med organisationer i Ukraina och dess grannländer.

Nu tittar vi mer på det svenska och barn och unga som kommer hit. Det finns behov av social integration, lustfylldhet, kunskap om Sverige. Våra medlemsorganisationer gör mycket gott i mottagningen.

Många som kommer registrerar sig inte. Det finns ett mörkertal av både ukrainare i Sverige och barn från Ukraina. Man fortsätter att gå i sina ukrainska skolor på distans. Man får inte det sociala sammanhanget. Många bor hos vänner, familj, eller ibland okända personer. Det finns utmaningar med språk, så man håller sig till det man känner till eller de man känner.

En grundinställning som många föräldrar har är att man inte vill se på sig själv som en flykting. Man är här temporärt, därför är det inte nödvändigt att gå igenom asylprocessen. Man interagerar inte med samhället. Det är viktigt att barn i dessa familjer får möjlighet till en meningsfull skola, fritidsaktiviteter, med mera. Här har civilsamhället en central funktion och roll.

Den svenska ungdomsrörelsen har en viss närhet till barn och unga som kommer till Sverige. Det är enklare lättare att interagera och därför är det viktigt att erkänna barn- och ungdomsorganisationer som centrala i mottagandet.

Förutsättningar ser olika ut för barn beroende på ålder. De yngre barnen som kommer är skyddade från effekterna av kriget. Behov hos äldre barn för psykosocialt stöd, traumarespons till exempel Åtgärderna behöver anpassas efter det.

Equmeniakyrkan

Har liknande erfarenheter som Svenska Kyrkan berättat om.

Barn med funktionshinder: Viktigt att man får stanna kvar där man hamnar. Det finns en överhängande oro att behöva flytta snart igen. Vi vet att många är traumatiserade på grund av det man har upplevt och varit med om.

I ledarutbildning så ingår det nu kunskap om bemötande. Hur möter vi människor som har varit med om traumatiska upplevelser. Vi förstår att barn blir trygga när föräldrar och mammor är trygga. Därför är det viktigt att från början bereda plats för miljöer där mammor och barn är trygga.

När det gäller skolgång, finns också olika erfarenheter. På de allra flesta platser fungerar det bra.

Finns kommuner där skolan inte är i gång för dessa barn. Man har fått besked om att det kan ta upp till fyra månader att komma in i skolan.

Det finns ett visst orosmoln över barn som kommer tillsammans med släktingar (ej vårdnadshavare). Hur ser kontakten ut med socialtjänsten och andra lokala myndigheter?

Vi har också sett att alla inte har goda avsikter i mottagandet. Vi ser att vissa har ögonen öppna för var barn hamnar, unga tjejer, vem tar emot dem. Människohandel är ett problem och något vi bevakar noggrant.

Synskadades riksförbund

Viktigt med kunskap om olika funktionshinder och behoven för personer med funktionshinder. Hur kommunicerar det offentliga på rätt sätt – så att alla kan få rätt information.

Vi vill också lyfta upp vikten av tillgång till hjälpmedel som annars kan vara begränsat i Ukraina. Man måste ha bra resurser och tillgång till hjälpmedel när man kommer till Sverige.

Nätverket för Barnkonventionen

Representerar ett 30-tal medlemmar. Organisationerna träffar barn på Ukraina i sina verksamheter, på olika sätt. Våra medlemmar vill lyfta upp rätten till skola och hur viktig skolan är.

Rädda Barnen

Vill bekräfta allt som har sagts. Vi ser det i vårt arbete över hela Sverige. Det finns några saker som Rädda Barnen vill ta upp. Det görs skillnad på barn och barn. Jättestort att barn från Ukraina får gratisresor i kollektivtrafiken, men då har vi skapat en situation med barn som bott i flyktförläggningar i flera år som inte får göra det.

Indikationer på att barn har flyttats från boende. Känslan är att man har flyttat för att ge plats för familjer från Ukraina. Vi måste gemensamt hålla uppsikt kring detta. Vi ser också en skillnad att nå ut beroende på boendeform. Hos Migrationsverkets boenden är det exempelvis enklare att nå ut med information och förhindra desinformation. En del nyanlända väljer eget boende. Här har det varit svårt att nå ut med information. Du (och barn) blir beroende av samhällsviktig information från värdfamiljen.

Finns svårigheter när man placeras i nätverk. Vi har också sett att vårdnadshavare eller föräldrar återvänder till Ukraina. Det kan vara för att ta hand om ett hem, besöka föräldrar som är sjuka. De lämnar barnen i Sverige. Kan vara kortare eller längre resor. Just nu vet vi inte så mycket men vi bevakar utvecklingen.

Många barn går i ukrainsk skola i Sverige.

Rädda Barnen vill sträcka ut en hand till civilsamhället som tillsammans vill jobba för att skapa bra aktiviteter under sommaren. Kontakta Rädda Barnen.

Refugees Welcome

Vi har arbetat med både akut beredskap, inkludering och opinionsbildning i denna första fas av krisen. Vi har varit på plats i Nynäshamn där föreningen har både mötesplats samt verksamhet där förnödenheter delas ut till människor på flykt.

Vi vill understryka vikten av samtalsstöd. Även för de som inte vill vända sig till kyrkan eller trossamfund. Samtalsstöd måste finnas tillgängligt för de som kommer från Ukraina. Man har många problem och ärenden att stå i. Allt kan inte göras själv och man behöver samtidigt hjälp för att bearbeta vad man har varit med om. Viktigt att man får hjälp innan det blir riktigt dåligt. Köerna till vård måste vara korta.

Sveriges Stadsmissioner

Stadsmissionen i Malmö, Stockholm och Linköping möter barn och unga i sina ordinarie barnverksamheter. Mat, kläder, leksaker och presentkort erbjuds flyktingar. I Stockholm finns ett stödcenter med mat, kläder och juridisk rådgivning kan fås. Hittills har 490 barn kommit tillsammans med sina vårdnadshavare. Stadsmissionerna har god och förankrad samverkan med andra föreningar och civilsamhällesaktörer.

Frågor och tankar hos barn

- Kommer kriget att sprida sig till Sverige?
- Vad händer om vi går med i NATO? Måste jag åka till ett annat land för att kriga?
- Ska man göra lumpen?
- Oro hos svenska barn om den säkerhetspolitiska utvecklingen.